

Nr 2

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen (1961: 394) om tobaksskatt, m. m. jämte motion.

Propositionen

I proposition nr 8 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag ur statsrådsprotokollet över finansärenden för den 2 januari 1970 föreslagit riksdagen att

dels anta vid propositionen följande förslag till

- 1) förordning om ändring i förordningen (1961: 394) om tobaksskatt,
- 2) förordning om ändring i förordningen (1960: 253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker,
- 3) förordning om ändring i tulltaxan (1968: 25),

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de av föredragande departementschefen förordade åtgärderna i fråga om tullbehandlingen av varor framställda av texturerat syntetiskt garn.

I enlighet med vad som anmälts i årets finansplan föreslås i propositionen, att tobaksskatten på cigarrer, cigariller, cigaretter och röktobak samt maltdrycksskatten på öl och starköl höjs den 1 februari 1970. Härigenom beräknas statens inkomster öka med ca 100 milj. kr. under innevarande budgetår och med ca 330 milj. kr. under budgetåret 1970/71.

Författningsförslagen har följande lydelse.

1) Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen (1961:394) om tobaksskatt

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen (1961:394) om tobaksskatt skall ha nedan angivna lydelse.

2 §.¹

För tobaksvara — — — belopp, nämligen

Varuslag	Vikt för 1 st. gram	Belopp för	
		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer och cigariller grupp I.....	t. o. m. 1,7	12,0	
» II.....	över 1,7 t. o. m. 3,0	15,7	
» III.....	» 3,0 » 5,0	18,6	
» IV.....	» 5,0	26,0	
Cigarretter » I.....	t. o. m. 0,85	11,9	
» II.....	över 0,85 t. o. m. 1,20	16,9	
» III.....	» 1,20 » 1,55	21,4	
» IV.....	» 1,55 » 1,90	25,4	
» V.....	» 1,90	29,4	
Röktobak		—	64: —
-----	-----	-----	-----

För cigarrettpapper — — — en cigarrett.

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1970.

¹ Senaste lydelse 1968:3

2) Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen (1960:253) om tillverkning och beskattning
av malt- och läskedrycker

Härigenom förordnas, att 7 § förordningen (1960:253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 §.¹

För lagrat lättöl, öl, starköl och läskedrycker skall tillverkare, där ej annat följer av 8 §, erlægga skatt. Skatten utgår för liter med tolv öre för lagrat lättöl, *fyrtioåtta* öre för öl av typ A, *nittiosex* öre för öl av typ B, *en krona fyrtioett* öre för starköl, och trettiotre öre för läskedrycker. Skattskyldigheten inträder, — — —

För lagrat lättöl, öl, starköl och läskedrycker skall tillverkare, där ej annat följer av 8 §, erlægga skatt. Skatten utgår för liter med tolv öre för lagrat lättöl, *sextio* öre för öl av typ A, *en krona trettio* öre för öl av typ B, *två kronor* för starköl, och trettiotre öre för läskedrycker.

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1970.

¹ Senaste lydelse 1965:286.

3) Förslag
till
Förordning
om ändring i tulltaxan (1968:25)

Härigenom förordnas, att tulltaxenr 22.03 och *Anm.* efter tulltaxenr 24.02 tulltaxan (1968: 25) skall ha nedan angivna lydelse. Till följd härav kommer 22 och 24 kap. tulltaxan att ha följande lydelse från och med den dag då denna förordning träder i kraft.

22 kap. Drycker, alkohol och ättika¹

Anmärkningar

1. Detta kapitel omfattar icke:
 - a) havsvatten (nr 25.01);
 - b) destillerat vatten och annat vatten av motsvarande eller högre renhetsgrad (nr 28.58);
 - c) vattenlösningar av ättiksyra, innehållande mer än 10 viktprocent ättiksyra (nr 29.14);
 - d) medikamenter (nr 30.03);
 - e) parfymer och toalettmiddel (33 kap.).

2. Vid tillämpning av tulltaxenummer eller underavdelningar av tulltaxenummer, där alkoholhalt uttryckes i volymprocent, skall halten beräknas vid +15° C.

22.01	Vatten, mineralvatten, kolsyrat vatten, is och snö:		
	A. kolsyrat mineralvatten och annat kolsyrat vatten 100 l	33:—	
	B. andra slag	fri	
22.02	Lemonader, aromatiserat mineralvatten, aromatiserat kolsyrat vatten och andra alkoholfria drycker, med undantag av frukt- och köksväxtsaft, hänförlig till nr 20.07:		
	A. kolsyrade drycker 100 l	33:—	
	B. andra slag	fri	
22.03	Maltdrycker, med en alkoholhalt:		
	A. icke överstigande 1,8 viktprocent (lättöl) 100 l	22:—	
	B. överstigande 1,8 men icke 2,8 viktprocent (öl av typ A) 100 l	72:—	
	C. överstigande 2,8 men icke 3,6 viktprocent (öl av typ B) 100 l	142:—	
	D. överstigande 3,6 viktprocent (starköl) 100 l	214:—	
22.04	Druvmust i jäsnings, ävensom druvmust, vars jäsnings avbrutits på annat sätt än genom tillsats av alkohol:		
	A. på kärl rymmande högst 10 liter 100 l	35:—	
	B. på andra kärl 100 l	14:—	
22.05	Vin av färska druvor; druvmust, vars jäsnings avbrutits genom tillsats av alkohol:		
	A. musserande 100 l	140:—	
	B. andra slag, med en alkoholhalt:		
	1. icke överstigande 14 volymprocent:		
	a. på kärl rymmande högst 10 liter 100 l	35:—	
	b. på andra kärl 100 l	14:—	
	2. överstigande 14 volymprocent:		
	a. på kärl rymmande högst 10 liter 100 l	94:50	
	b. på andra kärl 100 l	70:—	
22.06	Vermut och annat vin av färska druvor, berett med växt-delar eller aromatiska ämnen, med en alkoholhalt:		
	A. icke överstigande 14 volymprocent:		
	1. på kärl rymmande högst 10 liter 100 l	35:—	

¹ Omtryckt 1969: 634.

	2. på andra kärl	100 l	14:—
	B. överstigande 14 volymprocent:		
	1. på kärl rymmande högst 10 liter	100 l	94:50
	2. på andra kärl	100 l	70:—
22.07	Andra jätta drycker, såsom cider (äppel- och päronvin) och mjöd:		
	A. musserande, andra än cider	100 l	140:—
	B. andra slag, med en alkoholhalt:		
	1. icke överstigande 14 volymprocent:		
	a. på kärl rymmande högst 10 liter	100 l	35:—
	b. på andra kärl	100 l	14:—
	2. överstigande 14 volymprocent:		
	a. på kärl rymmande högst 10 liter	100 l	94:50
	b. på andra kärl	100 l	70:—
22.08	Alkohol (etanol, etylalkohol), odenaturerad, med en alkoholhalt av minst 80 volymprocent; alkohol (etanol, etylalkohol), denaturerad, oavsett alkoholhalten:		
	A. avsedda att användas uteslutande för kemisk omvandling		fri
	B. andra		8,4 %
22.09	Alkohol (etanol, etylalkohol), odenaturerad, med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent; brännvin, likör och andra alkoholhaltiga drycker; alkoholhaltiga beredningar (s. k. koncentrerade extrakt) för framställning av drycker:		
	A. likör, bitter och liknande drycker	100 l	129:50
	B. andra drycker, alkohol, odenaturerad, med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent härunder inbegripen:		
	1. på kärl rymmande högst 10 liter	100 l	94:50
	2. på andra kärl 100 l av 50 % alkoholhalt vid + 15° C		24:50
	C. alkoholhaltiga beredningar (s. k. koncentrerade extrakt) för framställning av drycker		7 %
22.10	Ättika		8,4 %

Anm. För spritdrycker eller viner, vilka införes i den ordning som anges i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521) utgår, om tullfrihet ej åtnjutes, tull med följande belopp, räknat för helbutelj om 75 centiliter:

Cognac	49:—
Armagnac, brandy, eau-de-vie och whisky	42:—
Andra spritdrycker, ej hänförliga till tulltaxen 22.08	35:—
Vin:	
musserande:	
champagne	19:—
annat	12:—
andra slag med en alkoholhalt:	
överstigande 14 volymprocent	12:—
icke överstigande 14 volymprocent	7:—

För spritdrycker eller viner, vilka införes i den ordning som anges i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen, utgår tull med av partihandelsbolaget för rusdrycker fastställt belopp, motsvarande:

- 1) tull enligt vad i 22 kap. sägs;
- 2) omsättningsskatt enligt 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin; samt
- 3) mervärdeskatt enligt förordningen den 6 juni 1968 (nr 430) om sådan skatt.

24 kap. Tobak¹

24.01	Råtobak samt avfall av tobak		fri
24.02	Tobaksvaror och tobaksextrakt:		
	A. cigarrer och cigariller:		
	1. vägande per styck högst 1,7 g	100 st.	2: 34
	2. vägande per styck mer än 1,7 g men icke mer än 3 g	100 st.	4: 48
	3. vägande per styck mer än 3 g men icke mer än 5 g	100 st.	9: 20
	4. vägande per styck mer än 5 g	100 st.	12: 42
	B. cigarretter:		
	1. vägande per styck högst 0,85 g	100 st.	0: 84
	2. vägande per styck mer än 0,85 g	100 st.	1: 50
	C. röktobak	100 kg	682: 50
	D. andra tobaksvaror		fri
	E. tobaksextrakt		fri

Anm. För tobaksvaror, vilka införes i den ordning som avses i 1 § andra stycket förordningen den 16 juni 1961 (nr 394) om tobaksskatt eller i förordningen den 29 juni 1966 (nr 394) om rätt för resande m. fl. att införa varor tull- och skattefritt, utgår, om tullfrihet ej åtnjutes, tull med följande belopp:

Varuslag	Vikt för 1 st. gram	Belopp för	
		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer och cigariller	högst 3	20	
	mer än 3	40	
Cigarretter	högst 0,85	14	
	över 0,85 t. o. m. 1,20	20	
	» 1,20	28	
Andra slag av färdiga tobaksvaror			78:—

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1970.

¹ Omtryckt 1969: 634.

Beträffande motiveringen för förslagen hänvisar utskottet till propositionen.

Motionen

I motionen II: 115 av herr *Sjönell* har yrkats
att någon höjning av skatten på öl klass II A icke genomförs
att höjningen på öl klass II B och öl klass III reduceras till 18 öre för
klass II B och 27 öre för klass III, allt per liter
att skatten för vin och starksprit höjs med lämpligt belopp inom ramen
för den planerade totala skatteintäkten
samt att vederbörande utskott utarbetar erforderlig författningstext.

Som motivering för yrkandet har anförts följande.

Alltsedan den stora nykterhetsreformen i oktober 1955 har från det allmännas sida vidtagits olika åtgärder i syfte att förebygga de risker som det fria försäljningssystemet beträffande spritdrycker kan medföra. Ett väsentligt mål har därvid varit att söka leda konsumtionen över från starka till svagare alkoholdrycker.

I olika utredningar som därefter följt har denna målsättning ytterligare understrukits. Åtgärder har också efter hand genomförts i liberaliserande riktning. Inte minst gäller detta den alkoholsvagaste dryckesgruppen, maldryckerna, som särskilt genom statsmakternas beslut att införa mellanölet gavs goda utvecklingsmöjligheter.

Utvecklingen uppvisar också en förskjutning i riktning mot alkoholsvagare drycker. Denna utveckling är särskilt påtaglig under år 1968 då spritkonsumtionen minskade med 5 % medan försäljningen av vin ökade med 7 % och av maldrycker med 15,6 %. Spritdryckernas andel minskade från 53,5 % till 48,9 %, alltså till mindre än hälften av den totala alkoholkonsumtionen.

Tillgänglig statistik för första halvåret 1969 tyder på att trenden mot en markerad ökning för de alkoholsvaga dryckerna fortsätter.

Denna utveckling, som synes stå i god överensstämmelse med statsmakternas strävan, kommer att äventyras om den föreslagna skattehöjningen genomförs.

Höjningarna är av den storleksordningen att de måste betraktas som chockhöjningar med en starkt dämpande effekt på konsumtionsutvecklingen för maldrycker klass II A och B samt klass III och en motsvarande stimulerande effekt på konsumtionen av de alkoholstarkare dryckerna vin och starksprit.

Genom att skattehöjningen begränsas till enbart maldrycker förändras

skatterelationerna mellan dessa drycker samt vin och starksprit till de senares fördel.

För att få bästa möjliga nykterhetseffekt bör en huvudtanke i fråga om alkoholbeskattningen vara att skatteavvägningen mellan olika alkoholdrycker sker med utgångspunkt från varje drycks "sociala farlighet". En dryck som är socialt farligare bör belastas med en högre skatt. Ett enkelt mått på en drycks sociala farlighet är dryckens alkoholhalt.

För de billigaste lättvinerna är skatten i dag 2: 49 kr. per liter. Alkoholgränsen för lättvin är 14 volymprocent. För mellanöl, vars alkoholgräns är 4,5 volymprocent, blir skatten enligt propositionen 1: 30 kr. Eftersom alkoholgränsen för lättvin är tre gånger högre borde skatten för denna dryck vara minst tre gånger högre än 1: 30, d. v. s. väsentligt högre än 2: 49 kr.

Eftersom skatten utgör den väsentliga faktorn i priset för alkoholdrycker är det för styrningen av konsumtionsutvecklingen av största betydelse att skatteavvägningen mellan dryckerna görs på ett konsekvent sätt och med utgångspunkt från dryckernas alkoholhalt.

För att icke snedvrیدا den nuvarande skatteavvägningen mellan de alkoholhaltiga dryckerna bör den beräknade skatteintäkten på den föreslagna höjningen av maltdrycksskatten fördelas på samtliga de tre dryckesgrupperna maltdrycker, vin och starksprit. Med hänsyn till att den lågalkoholhaltiga måltidsdrycken klass II A sedan mellanöllets tillkomst visar en mycket stark tillbakagång — från 227 milj. liter 1964 till 89 milj. liter 1968 — bör den liksom lättölet helt undantas från skattehöjning.

Skrivelse

Med anledning av propositionen har skrivelse inkommit från Svenska bryggareföreningen.

Utskottet

De i propositionen framlagda förslagen om skärpt beskattning av malt-drycker och tobaksvaror skall enligt departementschefens uttalande i finansplanen i första hand ses som åtgärder i syfte att skärpa finanspolitiken. Behovet av en sådan skärpning motiveras med den i finansplanen lämnade redovisningen för det allmänna konjunkturläget och situationen på kreditmarknaden.

I samband med förslaget om höjd tobaksbeskattning lämnas i propositionen en redogörelse för de utredningar som verkställts rörande tobaksskatten och i anslutning härtill uttalar departementschefen att han funnit denna skatt i stort sett väl avvägd och att den av tobaksskatteutredningen föreslag-

na omläggningen till volymbeskattning av cigaretter därför kan anstå. Utskottet delar departementschefens uppfattning att några allvarligare erinringar numera inte kan riktas mot tobaksskatten men anser att en del förslag som framkommit vid utredningarna bör vara förtjänta av fortsatt uppmärksamhet. Förslaget i propositionen innebär i huvudsak att skatten på de mindre och de större cigaretterna höjs med 2 öre per styck medan skattehöjningen för normalstorleken stannar vid 1,5 öre per styck och att övriga höjningar sker i proportion till den höjda cigarettskatten. Den förhållandevis större höjningen för de små cigaretterna motiveras med att dessa för närvarande — som tobaksskatteutredningen påpekat — är skattemässigt gynnade i förhållande till övriga grupper, vilket medfört en betydande ökning av deras marknadsandel under senare år. Utskottet biträder förslaget, som till sina effekter ligger i linje med vad utskottet tidigare uttalat om en närmare relation mellan skattesatser och tobaksmängd.

Förslaget till höjd maltdrycksskatt på öl och starköl innebär en relativt sett väsentligt kraftigare skatteskärpning än förslaget om höjd tobaksskatt och detta får ses mot bakgrund av dels att maltdrycksskattens höjd varit oförändrad sedan 1958, dels den mycket kraftiga konsumtionsökning, som framför allt ägt rum efter mellanölets införande 1965. Förslaget innebär så till vida en ny princip för maltdrycksbeskattningen som höjningen blir progressiv för de alkoholstarkare öltyperna. Denna åtgärd får ses som en konsekvens av konsumtionsutvecklingen för de olika typerna.

Med anledning av förslaget om skärpt maltdrycksskatt har i motionen II: 115 hemställts att skatten på öl klass II A inte skall höjas samt att skattehöjningen för mellanöl begränsas till 18 öre och för starköl till 27 öre per liter. De skatteinkomster i övrigt som beräknas inflyta genom förslaget i propositionen vill motionären i stället ta ut genom en höjd beskattning av vin och sprit. Till stöd för sitt yrkande åberopar motionären att förslaget i propositionen snedvrider den nuvarande skatteavvägningen mellan de olika slagen av alkoholhaltiga drycker och äventyrar den pågående förskjutningen i riktning mot alkoholsvagare drycker.

Utskottet, som i likhet med departementschefen betraktar skattehöjningen i första hand som en finanspolitisk fråga, vill inte bestrida att det också finns alkoholpolitiska aspekter på maltdrycksskatten. Utskottet är emellertid inte berett att nu ta ställning till detta spörsmål eftersom beskattningens konsekvenser från nykterhetssynpunkt hör till de frågor som skall prövas av alkoholpolitiska utredningen.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen II: 115 och tillstyrker således propositionen också i denna del.

De här föreslagna skattehöjningarna skulle enligt förslaget i propositionen träda i kraft den 1 februari 1970, alltså samtidigt som den i propositionen nr 7 föreslagna partiella skärpningen av mervärdeskatten. Utskottet har i sitt betänkande 1970: 1 närmare motiverat varför mervärdeskattehöjningen bör

anstå till den 9 februari. I stort sett liknande skäl kan anföras beträffande de här behandlade förslagen, varför utskottet förordar samma dag för ikraftträdandet i fråga om tobaksskatten och maltdrycksskatten.

Med anledning av att uppgifter tidigare förekommit om att ikraftträdandet skulle senareläggas har Svenska bryggareföreningen i skrivelse till utskottet framhållit att en sådan åtgärd skulle förorsaka bryggerierna ett betydande merarbete i fråga om redovisningen och därför hemställt att förslaget om den höjda maltdrycksskatten skall träda i kraft antingen den 1 februari eller den 1 mars. Utskottet, som inte anser sig kunna tillmötesgå något av dessa önskemål, vill dock i syfte att underlätta redovisningen för bryggerierna förordna ett tillägg till ikraftträdandebestämmelserna i fråga om maltdrycksskatten som möjliggör för beskattningsmyndigheten att låta de skattskyldiga redovisa sin försäljning under tiden den 1—den 8 februari i den deklaration som normalt skall avges för januari månad. Något motsvarande önskemål föreligger inte i fråga om tobaksskatten.

Mot de delar av propositionen som i det föregående inte tagits upp till särskild behandling har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 8 och med avslag på motionen II: 115

A. antar de vid propositionen fogade förslagen till

1) förordning om ändring i förordningen (1961:394) om tobaksskatt med den ändringen att ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1970.

(Utskottets förslag)

Denna förordning träder i kraft den 9 februari 1970.

2) förordning om ändring i förordningen (1960:253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker med den ändringen att ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1970.

(Utskottets förslag)

Denna förordning träder i kraft den 9 februari 1970. *Beskattningsmyndigheten kan för tiden den 1 januari—den 28 februari 1970 fastställa särskilda redovisningsperioder.*

3) förordning om ändring i tulltaxan (1968:25) med den ändringen att ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl Maj:ts förslag)

Denna förordning träder i kraft
den 1 februari 1970.

(Utskottets förslag)

Denna förordning träder i kraft
den 9 februari 1970.

B. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de av föredragande departementschefen förordade åtgärderna i fråga om områdesbehandling enligt EFTA-konventionen av varor framställda av texturerat syntetiskt garn.

Med hänsyn till ärendets brådskande natur hemställer utskottet att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 31 januari 1970

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från f ö r s t a kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Tistad (fp), Wärnberg (s), Yngve Nilsson* (m), Tage Johansson (s), Wirmark* (s), Gösta Jacobsson* (m) och Stefanson* (fp); samt

från a n d r a kammaren: herrar Magnusson i Borås (m), Brandt (s), Vigelsbo* (cp), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Carlstein (s), Nyström (s), Josefsson i Halmstad (s), Sundkvist (cp) och Marcusson (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.